

účinným právom, odvolacím súdom zdôraznené dve právne skutočnosti (obsah smluvy a pozemnoknižného zápisu) samy o sebe nedostačujú k tomu záveru, že ide v súdenom prípade o osobnú resp. irregulárnu služebnosť priehonu statku.

Odvolací súd tedy porušil právne pravidlo § 269 Osp. tým, že dôkazné bremeno o tom, či v súdenom prípade ide skutočne o odchytku od povahy pozemkovej služebnosti, prevalil na žalovanú stranu, hoci podľa platného práva dôkaz takejto odchylky od povahy služebnosti zaťažuje toho, kto to tvrdí, tedy v súdenom prípade žalobníkov (§ 479 všeob. obč. zák.). Je síce pravda, že odvolací súd pripustil v tomto ohľade žalobníkom navrhované dokazovanie a toto i vykonal, ale výsledok tohoto dokazovania v svojom rozsudku úplne nezhodnotil, keďže sa vôbec nezaoberal výpoveďmi vypočutých žalobníkov a svedkov Julia M. a Kolomana M. označil ako zaujatých.

Okrem toho odvolací súd neučinil predmetom pojednávania tú v rozsudku zistenú skutočnosť, že žalovaní majú pozemnoknižne zaistený voľný priechod cez pozemok parc. č. 473 a), v tom smere, či žalovaní skutočne majú voľný prístup na túto parcelu a s nej samozrejme na im patriace pozemky pak č. 476 a 480/1, a ďalej tú námietku žalobníkov, že im žalovaní v roku 1932 za priehon svojho statku cez nehnuteľnosti žalobníkov parc. č. 466 a 478 zaplatili 125 Kč, v tom smere, či túto úplatu vymienili si žalobníci za priehon statku žalovaných na vtedy žalovanými len arendované m-ské hole, alebo aj im patriace a od M-ovcov kúpené t. zv. b-cké hole, tedy pozemky parc. č. 476 a 480/1 a či žalovaní túto sumu 125 Kč skutočne zaplatili len za priehon ich statku na m-ské hole cez pozemky žalobníkov. Ďalej odvolací súd nemal zreteľ ani na celkovú miestnu situáciu pozemkov sporových strán a najmä pozemkov žalobníkov parc. č. 466 a 478 a dotyčne týchto ani na ich kultúru, či sú totiž zalesnené a užívané ako les (hora) alebo len ako pasienky a nezaoberal sa ani tou námietkou žalovaných, že občania obcí T., Tr. a B. v r. 1932 utvorili »pasienkové spoločenstvo«, podľa stanov ktorého do tohoto pasienkového spoločenstva patria všetky hole spomenutých troch obcí a že pasú všetky statky na týchto holiach a v dôsledku toho je užitek všetkých holí a tedy i pozemkov žalobníkov spoločný.

Ponevác z týchto príčin rozsudok odvolacieho súdu je kusý, pre ktorú okolnosť nie je vec spôsobilá ku konečnému preskúmaniu, preto bolo treba rozsudok odvolacieho súdu podľa § 543 Osp. rozviazať a rozhodnúť ako je hore uvedené. Bude na odvolacom súde, aby pojednávanie v uvedených smeroch doplnil a potom — hľadiac na to, čo je shora uvedené — znova rozhodol tak vo veci samej ako aj o útratách.

Čís. 16244.

I. Zamestnanci, ktorí sa stali povinní penzijným poistením až podľa zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. a ktorí predtým vyňatí boli z poistnej povinnosti pre svoj vek (§ 2, odst. 1 č. 1, vl. nar. č. 16/1923 Sb. z. a n.), majú pri predpoklade, že za nich platené boli pred 1. januárom 1929

príspevky do fondu pre potrebných nezamestnaných (§ 2, odst. 2, cit. vlád. nar.), nárok na invalidny dôchodok a pozostalí po nich na pozostalostné dávky, i keď čakacia doba nebola dokončená (§ 187 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.).

II. Odškodňovací nárok vdovy zamestnanca proti zamestnávateľovi, ktorý opominul prihlásiť jej manžela k penzijnému poisteniu, je verejno-právnej povahy a nemôže byť skrátený dohodou zamestnávateľa so zamestnancom.*)

Nárok vdovy nie je dotknutý ani prípadným spoluzavinením zamestnanca pri opominutí prihlášky.**)

III. Zamestnávateľ zodpovedný je zamestnancovi, ktorého opominul prihlásiť k penzijnému poisteniu, za stratu poistného nároku, bez zreteľa na to, že aj sám zamestnanec opominul vykonať prihlásenie, hoci bol na to podľa § 5, odst. 3, zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. oprávnený.***)

(Rozh. z 20. mája 1937, Rv III 671/36.)

Podľa prednesu žaloby zomr. manžel žalobkyne prijatý bol dňa 1. mája 1918 zomr. Máriou E., manželkou I. žalovaného, do služby ako pokladník centrálnej kancelárie jej veľkostatku v T. Po smrti Márie E. v r. 1928 zdedil veľkostatok v T. I. žalovaný, ktorý prevzal zomr. manžela žalobkyne do svojich služieb a tento bol u neho nepretržite zamestnaný až do svojej smrti, t. j. do dňa 28. novembra 1931. Žalobkyňa po smrti manžela požiadala Všeobecný penzijný ústav v B. o vdovský dôchodok podľa § 25 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n., dostala však len 8.100 Kč ako odbytné raz na vždy, lebo bolo zistené, že jej zomr. manžel mal len 35 príspevkových mesiacov miesto čakacej doby 60 mesiacov, potrebnej podľa § 16 cit. zák. Manžel žalobkyne síce už dovršil 55. rok svojho veku v r. 1918, keď vstúpil do zamestnania, a nebol v dôsledku toho podľa bodu 1 § 2 vl. nar. č. 16/1923 Sb. z. a n. pred 1. januárom 1929, t. j. pred účinnosťou zákona č. 26/1929 Sb. z. a n. poistením povinný. Preca však zamestnávateľ v smysle odst. 2 § 2 vlád. nar. č. 16/1923 Sb. z. a n. povinný bol odvádzať za neho polovicu poistnej prémie do fondu pre potrebných nezamestnaných a keby to bol učinil, bola by žalobkyňa podľa § 187 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. dostávala vdovský dôchodok, lebo podľa odst. 3 cit. § čakacia doba se v tomto prípade pokladá za dokončenú aj ak poistenec nemal 60 príspevkových mesiacov. Za škodu, ktorá stihla v dôsledku toho žalobkyňu, zodpovedný je v prvom rade I. žalovaný jednak ako dedič zomr. Márie E., jednak vo vlastnej osobe, lebo po smrti tejto stal sa on sám zamestnávateľom zomr. manžela žalobkyne. Zodpovedná je však aj III. žalovaná, druhá manželka I. žalovaného, lebo veľkostatok T. od svojho manžela, I. žalovaného, smluvou z 21. decembra 1931 odkúpila s tou výslovnou podmienkou, že všetky penzijné tarchy, ktoré predavateľa, I. žalovaného,

*) Rovnako: Sb. n. s. č. 5804, 12894; porov.: Úr. sb. č. 3153, III.

***) Rovnako: Sb. n. s. č. 6711.

***) Rovnako: Sb. n. s. č. 13207; porov.: Úr. sb. č. 3136.

zaťažujú, prechádzajú aj na ňu, a od roku 1932 je aj v držbe a užitku celého veľkostatku. — Žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala na tomto základe odškodného na I. a III. žalovaných, s úd I. s t o l i c e zamietol, o d v o l a c í s ú d jeho rozsudok zmenil a medzitýmnym rozsudkom určil odškodňovaciu povinnosť I. a III. žalovaných. (Žalobu proti II. žalovanej vzala žalobkyňa za priebehu sporu zpät.)

N a j v y š š í s ú d dovolaciu žiadosť I. a III. žalovaných zamietol.

D ô v o d y:

Nie je sporné, že zomr. manžel žalobkyne narodil sa 26. septembra 1862 a že tak podľa § 2, odst. 1 bod 1 vl. nar. č. 16/1923 Sb. z. a n. v čase nastúpenia služby u právnej predchodkyne I. žalovaného (v r. 1919) ako taký, ktorý vtedy už dovršil 55. rok svojho veku, vyňatý bol z poistnej povinnosti. Avšak z ustanovenia § 187 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. ide najavo, že aj osoby, ktoré podliehajú poistnej povinnosti teprve po 1. januári 1929 a ktoré predtým vyňaté boli z poistnej povinnosti jedine pre svoj vek, majú — pri predpoklade, že za ne boli platené pred 1. januárom 1929 príspevky do fondu pre potrebných nezamestnaných — nárok na invalidny dôchodok a pozostalí po nich na pozostalostné dávky, i keď čakacia doba nebola dokončená. V tomto prípade sa tedy podmienka čakacej doby ruší. Márne vyvodzuje preto I. žalovaný v dovolacej žiadosti, že nárok je neopodstatnený už preto, lebo jej manžel pred zákonom č. 26/1929 Sb. n. s. nepodliehal penzijnému poisteniu, že však v dobe, keď mu podliehal (od 1. januára 1929 do 28. novembra 1931), nemohol dosiahnuť potrebnej čakacej doby.

V súdenom prípade ide o nárok pozostalej vdovy zakladajúci sa na zákone o penzijnom poistení. Takýto nárok je povahy verejnoprávnej, lebo nie je púhym príslušenstvom alebo súkromnoprávnym dôsledkom smluvného služobného pomeru medzi zamestnávateľom a zamestnancom a preto tento nárok ani nemôže byť skrátený dohodou medzi zamestnancom (manželom žalobkyne) a zamestnávateľom (I. žalovaným). Aj keby sa bol zomr. manžel žalobkyne vzdal nároku na náhradu škody z opomenutia ohlasovacej povinnosti I. žalovaného, nárok žalobkyne na odškodné z tohoto dôvodu nebol by dotknutý (srov. rozh. Sb. n. s. č. 5804, 12894).

Okolnosti zdôrazňovanej I. žalovaným v dovolacej žiadosti, že vinu na strate nároku na pozostalostné dôchodky proti nositeľovi poistenia nenesie len žalovaný, preto že manžela žalobkyne k penzijnému poisteniu neprihlásil, ale že tútu vinu nesie aj jej neb. manžel sám, preto že, hoci bol na to oprávnený, ba aj bolo to jeho služebnou povinnosťou, preca prihlášku tú neučinil, na nárok žalobkyne v tomto spore uplatnený nevlivajú, lebo jednak podľa § 5 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. je zamestnanec len oprávnený podať prihlášku, čím sa neruší záväzok zamestnávateľov (srov. rozh. Sb. n. s. č. 13207), jednak so zreteľom na verejnoprávnu povahu nároku žalobkyne podľa hore vyloženého stanoviska ani

prípadne opominutie služebných povinností manželom (ako zamestnancom) prihlasovať k penzijnému poisteniu zamestnancov — a medzi nimi aj seba samého — uložených mu v tomto smere samým zamestnavateľom, nesprošťuje zamestnavateľa záväzku: nahradiť škodu z opomenutia prihlášky k penzijnému poisteniu, lebo prípadné zavinenie manžela je voči žalobkyni práve tak zavinením tretej osoby ako zavinenie žalovaného zamestnavateľa (rozh. Sb. n. s. č. 6711).

Nárok žalobkyne na vyplácanie pozostalostných dôchodkov vznikol už smrťou manžela, tedy nesporne ešte pred kúpou nehnuteľností III. žalovanou od I. žalovaného. Bez porušenia hmotného práva vyložil preto odvolací súd bod V. kúpopredajnej smluvy z 21. decembra 1931 v tom smysle, že v tomto prevzatý záväzok kupiteľky — III. žalovanej — vzťahuje sa aj na pozostalostné dôchodky, uplatnené v tomto spore.

Čís. 16245.

I. Ak predavateľ dávku z prírastku hodnoty nehnuteľnosti (dodatok III. k vl. nar. č. 144/1922 Sb. z. a n.), ktorú kupiteľ neprevzal, včas nezaplatil a v dôsledku toho bolo na nehnuteľnosť vložené exekučné záložné právo, je kupiteľ zavinením predavateľa skrátенý v svojom vlastníckom práve a môže požadovať, aby ho predavateľ tohoto zaťaženia sprostil (opatril výmaz exekučného záložného práva).*)

II. Rozhodovať o vzniku, trvaní a zániku dávok povahy verejnoprávnej povolanej sú nie súdy, ale príslušné administratívne úrady.**)

(Rozh. z 20. máje 1947, Rv III 53/37.)

Žalobkyňa a jej manžel kúpili dňa 30. júna 1922 od žalovaných nehnuteľnosť. Na základe kúpopredajnej smluvy vymeralo mesto T. dňa 6. októbra 1923 žalovaným dávku z prírastku hodnoty nehnuteľnosti v sume 23.062.50 Kč. Žalovaní dávku nezaplatili. V r. 1930 zajistilo si mesto dávku vkladom exekučného záložného práva na predanú nehnuteľnosť, zapísanú v pozemkovej knihe na meno žalobkyne. V kúpopredajnej smluve ani žalobkyne, ani jej manžel platenie dávky na sebe neprevzali. — Žalobkyňa domáhala sa žalobou rozsudkového výroku, že žalovaní povinní sú postarať sa na vlastné útraty o vklad výmazu tohoto záložného práva alebo složiť do súdneho depozitu 23.062.50 Kč s prísl. Žalovaní namietali najmä, že vklad exekučného záložného práva nestal sa po práve, lebo dávka sa nevymáhaním po dobu šesť rokov premlčala.

Súdy všetkých troch stolíc žalobe vyhoveľ, Najvyšší súd z týchto

*) Rovnako: Sb. n. s. č. 12653.

**) Porov.: Úr. sb. č. 1960.